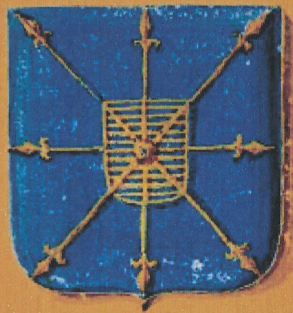

VAN WEGE DEN KONING.

DE HOOGHE RAAD VAN ADEL, gebruikmakende van de magt aan
denzelve verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij
dezen *de Gemeente van Uden.*

ingevolge het, door haar gedaan verzoek, in het bezit van het navolgende Wapen:

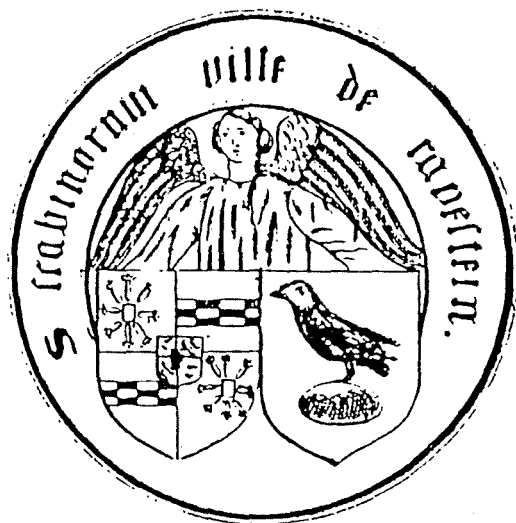
Gedaan in 'SGRAVENHAGE den *16 July 1817.*

TER ORDONNANTIE VAN DEN HOOGEN RAAD,

L. Wachter van den Secretaris.

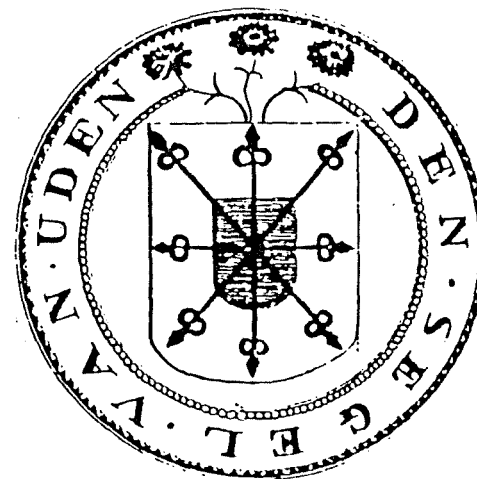
Ravenstein

schepenen stelden
elven kerspel van
gekozen. De dan
s ingewikkelder
of vereedens)
' voor, uit wie de
was ook het slot
afgeset word, zal
cheepenstoel

ke (artikel 2).
cieren (ofwel

Uden

Herpen

eef verstrekt, in
sedert het begin
cken ende
aegelycx
e ende
dat alsoe well ter
n, mitz die
onssen voors.
die in sommige
oirdere dan 't

-beroeps-
betreft, leidde tot
atief was een
epenen, namelijk
enen uit elk van
lokale vierscha-

Velp

De schependomszegels van Ravenstein, Uden, Herpen en Velp, getekend door Ravensteins burgemeester R.A.A. van Claarenbeek als illustratie voor Hermans' Verzameling van Charters.⁵

BEWAARPLAATS <i>Godshuizen</i>	ARCHIEF/COLLECTIE <i>Zegelkast</i>	INV./CAT.NR. <i>106</i>	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR. <i>RANS</i> <i>7-07-11</i>	AFGIETSEL PLAATS Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	NR.
-----------------------------------	---------------------------------------	----------------------------	--	--	-----

DATUM: *1362 jan 4*

regist 7
ZEGEL VAN
schepenen van Uden

FUNCTIE

RANDSCHRIFT

ZEGELCLAUSULE

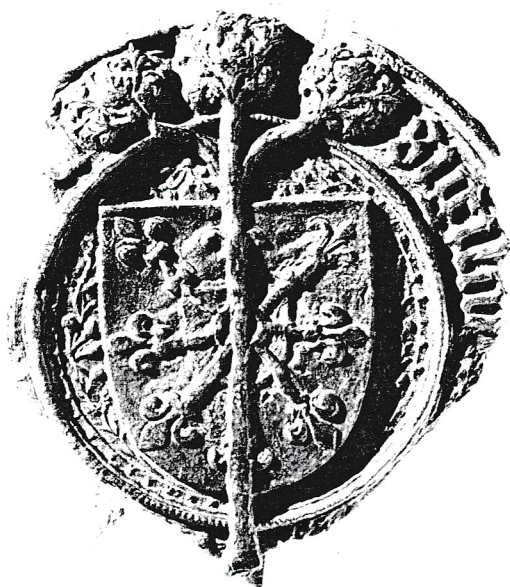
VOORSTELLING

MATERIAAL <i>w</i>	KLEUR	VORM <i>r</i>	MAAT	STAAT <i>16</i>	BEVESTIGING	CONTRAZEGEL <i>-</i>
-----------------------	-------	------------------	------	--------------------	-------------	-------------------------

BEWAARPLAATS <i>Godshuizen</i>	ARCHIEF/COLLECTIE <i>Zegelkast</i>	INV./CAT.NR. <i>107</i>	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR. <i>RANS</i> <i>7-07-14</i>	AFGIETSEL PLAATS Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	NR.
-----------------------------------	---------------------------------------	----------------------------	--	--	-----

DATUM: *1447 mrt 13*

regist 43
ZEGEL VAN
schepenen van Uden

FUNCTIE

RANDSCHRIFT

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

MATERIAAL <i>w</i>	KLEUR	VORM <i>s</i>	MAAT	STAAT <i>6</i>	BEVESTIGING	CONTRAZEGEL <i>-</i>
-----------------------	-------	------------------	------	-------------------	-------------	-------------------------

BEWAARPLAATS	ARCHIEF/COLLECTIE	INV./CAT.NR.	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR.	AFGIETSEL PLAATS EN NR.	NR.
ARA Gu	Coll. gemeentezegels	347	ARA	Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	

TUM:

ZEGEL VAN

Uden

FUNCTIE

RANDSCHRIFT

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

MATERIAAL	KLEUR	VORM	MAAT	STAAT	BEVESTIGING	CONTRAZEGE

BEWAARPLAATS	ARCHIEF/COLLECTIE	INV./CAT.NR.	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR.	AFGIETSEL PLAATS EN NR.	NR.
ARA Gu	Coll. gemeentezegels	346	ARA	Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	

DATUM:

ZEGEL VAN

Schepenen van Uden

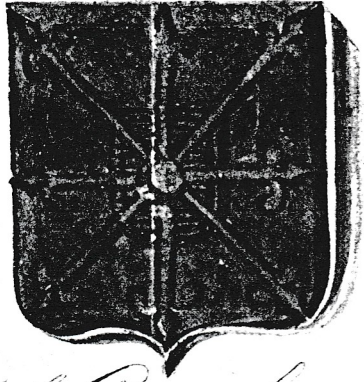
FUNCTIE

RANDSCHRIFT

ZEGELCLAUSULE

VOORSTELLING

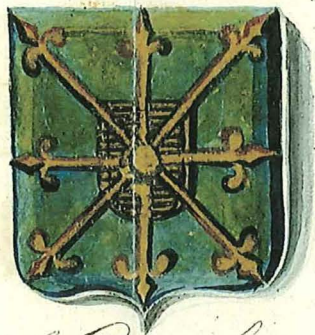
MATERIAAL	KLEUR	VORM	MAAT	STAAT	BEVESTIGING	CONTRAZEGE

BEWAARPLAATS <i>RAWS</i>	ARCHIEF/COLLECTIE <i>Prov. Dertium</i>	INV./CAT.NR. <i>4307</i>	FOTONEGATIEF PLAATS EN NR.	AFGIETSEL PLAATS EN NR. Eigendom Stichting BRABANTS HEEM	NR.	
TUM: <i>Kopie 1838</i>		ZEGEL VAN <i>Uden</i>				
<i>in verzoek, in het v.</i>		FUNCTIE				
<i>met</i>		RANDSCHRIFT				
		ZEGELCLAUSULE				
<i>in S. Gauenhage der</i>		VOORSTELLING				
MATERIAAL	KLEUR	VORM	MAAT	STAAT	BEVESTIGING	CONTRAZEGE

Van wege den Koning,

De Hooge Raad van Adel, gebruik makende van de magt aan denselven verleend, bij besluit van den 20sten Februarij 1816, bevestigt bij deren de Gemeente van Uden. ingevolgt heb, door haar gedaan verzoek, in het beris van het navolgende wapen

Zynde van Laruur beladen
aan Marskanten gelidde Stok,
schild van Laruur beladen
mede van goud.

met acht rijk overkruisende
ken van goud, voor midden,
met elf faseen en geboord

Gedaan in 's Gravenhage den 16 July 1817.

Maai L. d. Gooij v. d. [d'Gooij]

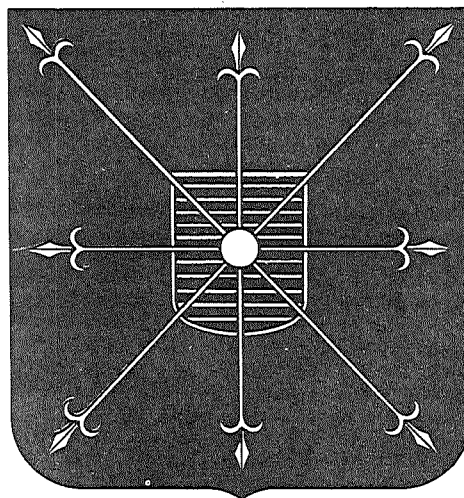
Gerordonnantie vanden Hoogen Raad,

De Wacker van Con. Secretaris.

Het gemeentewapen van Uden

Het gemeentewapen van Uden is ontstaan uit het wapen van de hertogen van Kleef, dat sedert de 15e eeuw ook voor het land van Ravenstein werd gebruikt.

Oorspronkelijk bestond het uit een rood veld waarop acht gekruiste gouden scepters waar overheen een zilveren hartschildje.

In de akte van 16 juli 1817 wordt het door de Hoge raad van Adel als volgt beschreven: „van lazuur, beladen met acht zich overkruisende aan weerskanten geleiede stokken van goud, voor middenschild van lazuur beladen met elf fasen en geboord mede van goud”.

De oorspronkelijke kleuren zijn dus vervangen door de rijkskleuren goud en blauw terwijl het hartschildje gewijzigd is in een soort rooster.

In meer hedendaags Nederlands omschreven:

Centraal binnen een blauw veld is een goudgerand blauw middenschildje opgenomen waarop elf gouden horizontale balkjes; over alles heen acht gouden stokken die aan het einde voorzien zijn van een gouden lelie; de stokken zijn diagonaalsgewijze geplaatst en komen samen in een gouden knop.

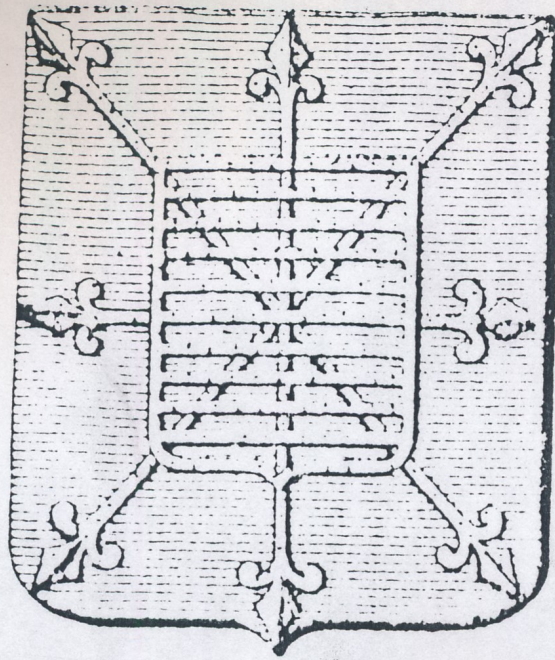
Regio

com noa P6A

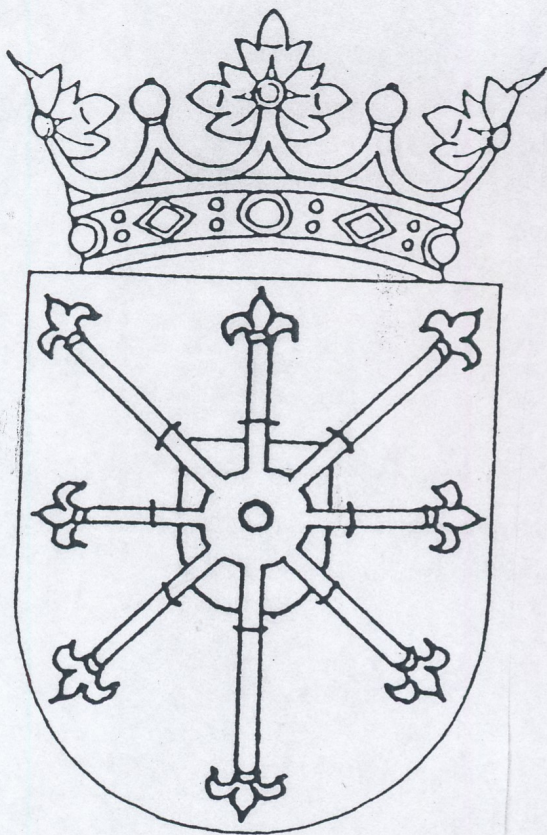
DE REGIO UDEN-VEGHEL

Eind 1976, begin 1977 besloten de raden van de 5 gemeenten Boekel, Erp, Uden, Veghel en Zeeland tot het aangaan van een gemeenschappelijke regeling, geheten: „Samenwerkingslichaam Regio Uden-Veghel”.

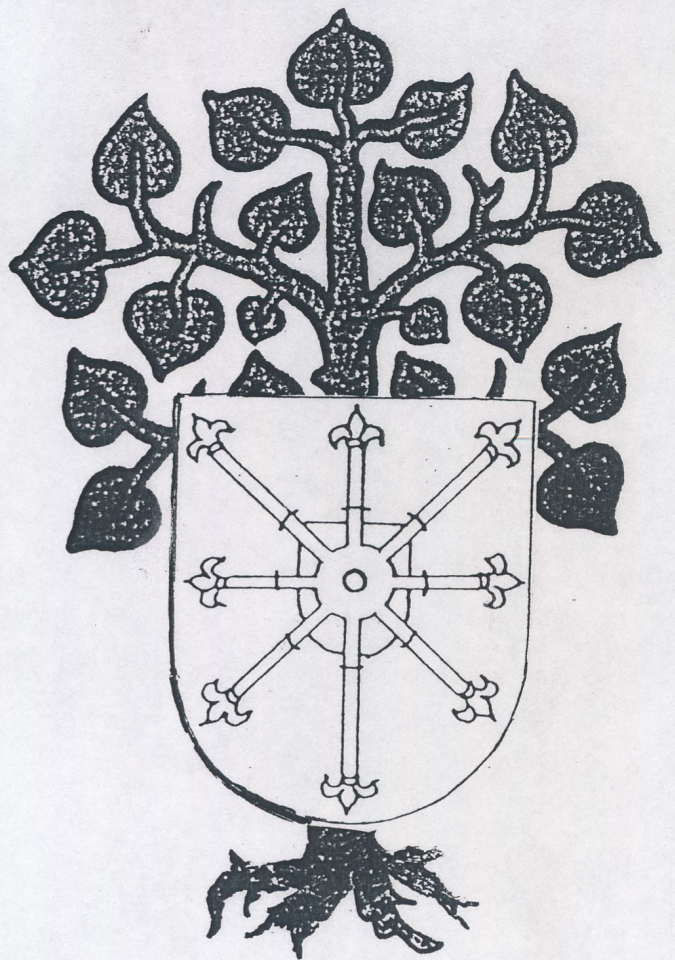
Deze regeling werd op 1 juli 1977 van kracht: daarmee werd de door de vijf gemeenten gewenste overlegstructuur bevestigd, die als basis dient voor de verwezenlijking van een goed bestuurlijk samengaan in een sociaal-economisch samenhangende regio.

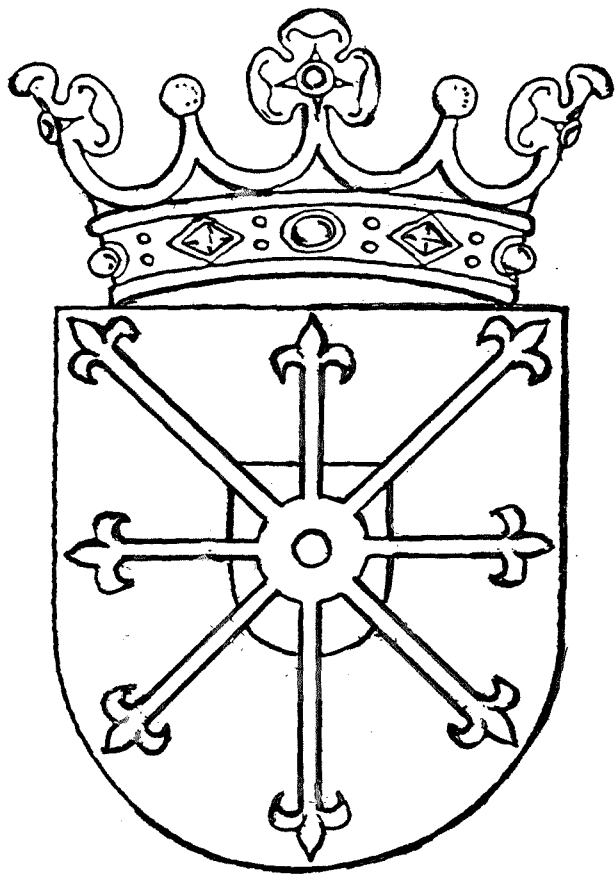
Afb. XIII Tegenwoordig gemeentewapen van Uden (1817)

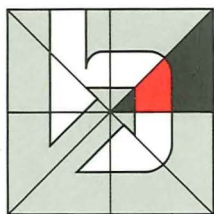
b. 13A Voorstel tot herziening van het gemeentewapen van Uden

Afb. 13B Alternatief voorstel tot herziening van het gemeentewapen van Uden

Uden

Streekarchiefdienst Brabant-Noordoost

Rayon Oss
Raadhuislaan 13
5341 GL Oss
Telefoon 04120-29396

Gemeentelijke Archiefdienst,
t.a.v. de archivaris,

Postbus 35,
4600 AA BERGEN OP ZOOM.

Uw kenmerk:
Ons kenmerk: 89-55
Betreft: herziening wapen en vlag
gemeente Uden

Oss, 29 juni 1989

Beste Wim,

Bijgaand tref je een kopie aan van het voorstel dat ik via de burgemeester van Uden aldaar heb binnengesluisd. Omdat ik weinig reacties hoorde, heb ik gisteren, tijdens een receptie in het gemeentehuis van Uden, eens gesondeerd naar het mogelijke resultaat. Daar kwam van de kant van de burgemeester de volgende reactie naar voren:

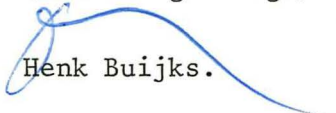
Z.i. is het ontwerp als zodanig goed, maar jammer vindt hij de omstandigheid dat Uden in het rapport de zoveelste gemeente is met een boom achter het wapen, ten gevolge waarvan de eigen "identiteit" van het Udense wapen geringer wordt. Nota bene in dat verband Oss!

Ik van mijn kant heb begrip voor hun bezwaar, en vraag me dus in goedede af, of de driekruinige lindeboom niet ofwel kan vervallen ofwel vervangen kan worden, bijvoorbeeld door de gemeentekroon.

Wim, als jij van vakantie terugkomt (10 juli), ben ik juist vertrokken. Omdat de gemeente Uden hiermee snel verder wil, wil ik je vragen, of je je gedachten hierover op een A-4-tje kunt zetten en dat sturen naar : Gemeente Uden, t.a.v. Mw M.Philipsen (die weet ervan!), Postbus 83, 5400 AB Uden. Misschien kun je het mogelijke alternatief aangeven in een eigenhandig schetsje.

In de hoop je met het bovenstaande niet in de problemen te hebben gebracht,

met kollegiale groet,
(ben 7 aug.terug!)

Henk Buijks.

04120-55551

Hans van Heijningen
Minrebroederstraat 9
3512 GS UTRECHT
Tel. 030-328721

Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde
Purmerstraat 14
5628 HE EINDHOVEN

Utrecht, 5 augustus 1988

Geachte Leden der Commissie

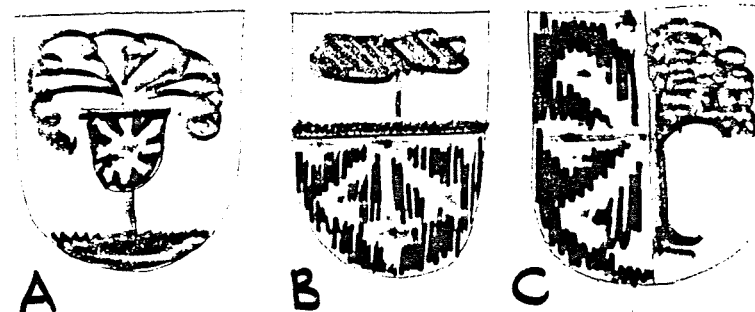
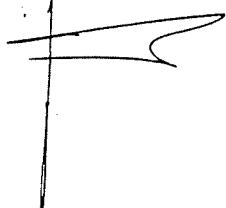
Hierbij treft U aan het gevraagde commentaar op de rapporten betreffende de wapens en vlaggen der gemeenten boven 10:000 inwoners. Met het Commissielid Van Ham heb ik, zoals U bekend, al uitvoerig van gedachten gewisseld en mijn mening zal steeds via hem bij U bekend zijn geraakt.

Nu ik zo' rechtstreeks verzoek kreeg, heb ik toch gemeend hierop te moeten ingaan, te meer daar een enkele vlag en wapen nog nieuw waren voor mij.

Het commentaar is veel soberder uitgevallen, dan de Heer Van Ham tot nu toe van mij gewend is geweest. De meeste kwesties zijn al uitvoerig aan de orde geweest en behoeven geen herhaling. Ik heb me beperkt tot het WAPEN van Uden, dat ik echt afkeur in het huidige voorstel en tot het formuleren van vragen en alternatieven bij zes vlaggen: Geldrop, Gilze, Nuenen, Valkenswaard, Veghel en Vught.

Wanneer mijn overige werkzaamheden dat toelaten, ben ik bereid zo nodig mondeling met U van gedachten te wisselen.

Hoogachtend,
Hans van Heijningen

Commentaar UDEN

Voor mij is als werkelijk IDENTIFICEREND deel van het wapen slechts het SCHILD van belang. Het op blz. 30 van het wapen-rapport gepresenteerde voorstel UDEN geeft een wapenschild te zien, dat geheel gelijk is aan het wapen van de voormalige Landkreis KLEEF en het oude Hertogdom Kleef. Het gebied Peelland bestaat niet als openbaar lichaam, maar het molenijzer-wapen wordt wel degelijk als landschapswapen aangemerkt. Zo is het m.i. ook met Kleef. Er is geen openbaar lichaam meer, dat recht laat gelden op dit wapen, maar de landstreek van Kleef bestaat nog steeds en ik vind, dat het pure Kleef-wapen daar thuishoort en niet in Brabant. Zoals ik ~~X~~ boven heb aan gegeven, kunnen de boom en de karbonkel prachtig in één schild worden samengebracht, met de boom op een zilveren of een gouden achtergrond. Daarop is ook mijn voorgestelde groen-rode vlag met karbonkel gebaseerd.

We kunnen ook denken aan een omkering der kleuren: rode karbonkel op goud, of aan de Brabantse kleuren zwart en goud. Aan de Heer Van Ham heb ik deze visie op Udens voorstel al uitvoerig kenbaar gemaakt.

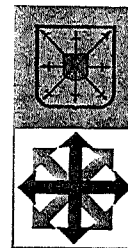
Hans van Heijningen

Opmerking over de tekeningen:
Waarom zitten de Cuijk merletten OP de dwarsbalken? Zie Boxtel en Mill.

6000 2.14.154

GEMEENTE UDEN

Onderwerp:

Gemeentewapen en
-vlag.

Noordbrabantse Commissie voor
wapen- en vlaggenkunde,
secr. Purmerstraat 14,
5628 HE EINDHOVEN.

Antwoord op brief van:

16 maart 1989;
nr. 89.016.

Bijlagen:

Doorkiesnummer: 04132-81344.

Uden, 29 maart 1989.
Verzonden: **-3 APR. 1989**

TELEFAX
04132-81481

Geachte commissie,

Graag zeggen wij U dank voor Uw rapportage over de houdbaarheid, in historisch, heraldisch en/of vlaggenkundig opzicht, van wapens en vlaggen van de Noordbrabantse gemeenten, waaronder Uden.

Wij beraden ons over de aan Uw rapportage voor Uden te verbinden consequenties. Zo nodig zullen wij nog een beroep op U doen.

Van het vervolg zullen wij U in kennis stellen.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Uden.

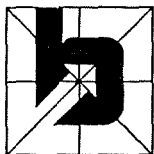
Namens dezen,

de directeur Algemene zaken,

O: GB.

T: WN.

C:

Streekgewest
Brabant-Noordoost

1

VOORSTEL TOT HERZIENING VAN WAPEN EN VLAG
VAN DE GEMEENTE UDEN

van: drs H.G.J. Buijks, directeur Streekarchiefdienst BNO
aan: mr K.T.H.M. Hehenkamp, burgemeester van Uden
dd.: 26-05-1989

1. Wat aan dit voorstel voorafging.

In juni 1988 stuurde de Noordbrabantse Commissie voor Wapen- en Vlaggenkunde de gemeente- en streekarchivarissen in deze provincie concept-rapporten toe betreffende de herziening van wapens en vlaggen van Noordbrabantse gemeenten van meer dan 10.000 inwoners. Dat aan een dergelijke rapportage werd gewerkt, was ons bekend sedert de verschijning van het boek "Wapens en vlaggen van Noord-Brabant" (Zutphen, 1986) van W.A. van Ham. Deze, in het dagelijks leven stadsarchivaris van Bergen op Zoom en een erkend heraldicus, uitte daarin onder meer zijn onvrede over de wijze waarop in de jaren 1815-1820 vele gemeentewapens tot stand waren gekomen. Niet alleen was er daarbij vaak sprake van een onjuiste dan wel slordige of onvolledige overname van oudere gegevens, maar ook bleken de originele wapenkleuren meermalen vervangen te zijn door de rijkskleuren (blauw en goud).

In juli 1988 heb ik op vermelde concept-rapporten gereageerd; aan de orde waren in mijn werkgebied de gemeenten Heesch, Oss, Rosmalen en Uden. Na verwerking van de gegevens der Brabantse archivarissen stuurde de Commissie de kolleges van burgemeester en wethouders der betrokken gemeenten in het voorjaar van 1989 het definitieve rapport toe. Mijnerzijds is daarover ook een brief geschreven.

Op 24 april 1989 mocht ik over het een en ander een gesprek hebben met U. Mede met het oog op het gezicht/de presentatie van Uw gemeente naar buiten vroeg U mij, deze zaak nader te bekijken en een wapentekenaar de opdracht te geven, een werktekening van het nieuwe (concept-)wapen te vervaardigen. Een reeks van voornamelijk streekgewestelijke besloomingen en een andere wapenherziening (Oss!) weerhieldden mij een aantal weken van het afwerken van Uw verzoek, maar nu is het toch ervan gekomen!

Alvorens de tekenaar de opdracht te verstrekken, vraag ik U het onderstaande door te lezen en de door mij ingekleurde schetsen kritisch te bekijken. Ik volg die voorzichtige procedure, omdat ze ook in het geval Oss de meeste juiste is gebleken. Immers, de Commissie en ikzelf redeneren vanuit de puur-wetenschappelijke hoek ("het wapen moet historisch en heraldisch juist zijn"), maar U (en meer in het algemeen de gemeente Uden) zult er vrijwel dagelijks mee worden gekonfronteerd. Wanneer U straks enthousiast reageert, weet ik al vooraf, dat de officiële werktekeningen

2

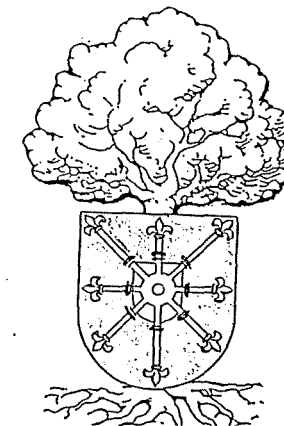
zonder onoverkomelijke problemen zullen worden verwelkomd!

2. Onjuistheden in het bestaande gemeentewapen.

Op pagina 30 van eerdergenoemd rapport heeft de Commissie haar kritiek op het bestaande gemeentewapen samengevat:
-Het oorspronkelijke hartschildje is vervormd tot een rooster;
-het lelierad (of de karbonkel), afkomstig van het middeleeuwse wapen van de hertogen van Kleef, is verminkt;
-de van drie geschoren kruinen voorzien boom, die bekend is van oude schepenzegels van Uden, is verdwenen;
-de oorspronkelijke kleuren van wapen- en hartschild (respektievelijk rood en zilver) zijn verdwenen; alleen het goud van de karbonkel is bewaard.

3. Voorstel van de Commissie tot herziening van het wapen.

Hieronder is het voorstel van de Commissie in kleur weergegeven. De officiële omschrijving van het herziene wapen is afgedrukt op pagina 30 van het rapport.

NB:
Wit = zilver
Geel = goud

4. Toelichting op de concept-herziening.

Centraal in het wapenschild staat de karbonkel, een edelsteen die blijkens Rietstap's Handboek der wapenkunde (Leiden, 1961, 4e druk, p.165) wel vaker in wapens voorkomt; de schrijver vervolgt dan aldus:

"De karbonkel wordt voorgesteld op een manier waaruit men het origineel maar nauwelijks herkent, nl. als acht stralen of spaken, die van een cirkeltje uitgaan en meer of minder versierd zijn, nl. door dwarsstaafjes in het midden en aan de einden, en door bollen of leliën aan de toppen...."

Mijns inziens vormt deze omschrijving een goede toelichting op het centrale symbool in Udens wapen. Daaraan zij wel toegevoegd, dat de karbonkel verwijst naar het oude Land van Ravenstein

waarvan Uden eeuwenlang deel uitmaakte. De hertogen van Kleef, van 1397 tot 1609 heren van Ravenstein, voerden de karbonkel in hun wapen.

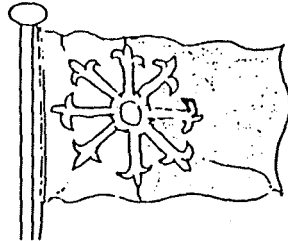
De boom, die men nogal eens tegenkomt als verwijzing naar de zelfstandigheid/vrijheid van een dorp of stad, wordt ook in oude schepenzegels van Uden aangetroffen. In het Udense geval is hij voorzien van drie geschoren kruinen. In het op de bijlage weergegeven schepenzegel van Uden lijken die kruinen eerder bloemen. Hoe het ook zij, de boom is door de Commissie teruggevonden en geplaatst achter het wapen, een positie die in de heraldiek geheel niet vreemd is.

Hoewel het rooster in het bestaande wapen de vorm heeft van een wapenschild, is het hartschild zelf verdwenen. De roostertekening is hoogstwaarschijnlijk ontstaan uit de arcering van het hartschild in oudere afbeeldingen. Ook in het Udense schepenzegel op de bijlage is die arcering nog zichtbaar. Aardig is overigens, dat het hartschild ook duidelijk zichtbaar is in de karbonkels die zijn verwerkt in de schepenzegels van Ravenstein en Velp. Het terugbrengen van het hartschild in het Udense gemeentewapen blijkt dus een goed stukje restauratiewerk te zijn!

5. De herziening van de gemeentevlag.

Uit de herziening van een gemeentewapen kan een wijziging van de gemeentevlag voortvloeien, zeker wanneer de kleurstelling van het wapen verandert.

De bestaande Udense vlag (vgl. het rapport van eerderevermelde Commissie over de vlag, p.20) is qua vorm én kleurstelling niet zo bijzonder dat het afscheid een pijnlijke aangelegenheid zal worden. Verdere toelichting op het nieuwe concept is mijns inziens niet noodzakelijk. Wel voeg ik aan deze rapportage een ingekleurde schets toe.

6. De verdere procedure.

Het nog af te leggen traject geef ik hieronder puntsgewijs weer:
 .U bekijkt mijn rapportage kritisch en reageert naar mij toe.
 .Ik laat de tekenaar een werktekening van het wapen maken.
 .Werktekening en rapportage mijnerzijds worden voorgelegd aan het Kollege van b. & w..
 .Het geheel wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de Hoge Raad van Adel.
 .Na het fiat van de Hoge Raad van Adel stelt de gemeenteraad, op basis van een werktekening, de gemeentevlag vast.

Uiteraard zal tussentijds ook de huisstijl van de gemeente Uden kunnen worden getoetst. Zonodig zal ik daaraan gaarne mijn medewerking verlenen.

Oss, 26 mei 1989,

drs H.G.J. Buijks.

W.A. van Ham
postbus 35
4600 AA Bergen op Zoom

Bergen op Zoom, 14 juli 1989

Zeer geacht college,

Naar aanleiding van het schrijven van de streekarchivaris van Brabant-Noordoost d.d. 29 juni 1989 doe ik u een nadere toelichting toekomen bij het voorstel van de Noordbrabantse commissie voor wapen- en vlaggenkunde, om tot herziening van het wapen van uw gemeente over te gaan. Daarbij is de in het rapport voorgestelde boom, waarop het wapen zou kunnen worden geplaatst, weggelaten. Inplaats hiervan is de voor Nederlandse gemeenten gebruikelijke kroon van drie bladeren en twee parels op het schild geplaatst.

Ik wijs u erop, dat door het vervallen van deze boom in het herziene wapen de kleur groen komt te vervallen, waardoor ook het voorstel tot herziening van de gemeentevlag moet worden aangepast. Ik stel u voor, met de procedure betreffende de vlag te wachten tot de herziening van het gemeentewapen zal zijn gerealiseerd.

Met de meeste hoogachting en beleefde groeten,

(W.A. van Ham).

Het wapen van de gemeente Uden

De Noordbrabantse commissie voor wapen- en vlaggenkunde heeft in haar rapport van maart 1989 voorgesteld, het wapen, zoals dat door de gemeente Uden sinds 1817 wordt gevoerd, te verbeteren. Dit wapen wordt op het desbetreffende wapendiploma omschreven als : "Van lazuur, beladen met acht zich overkruissende, aan weerskanten geleliede stokke van goud. Voor middenschild van lazuur,, beladen met elf fascen en geboord mede van goud." In moderne, wapenkundige termen kan men dit omschrijven als : "in azuur (blauw) een goud omzoomd hartschild van azuur, beladen met elf balken van goud; over alles heen een karbonkel van goud". Een karbonkel is een wapenfiguur, bestaande uit een knop of ring (waarin vaak een edelsteen), van waaruit een aantal, in lelies eindigende, staven naar de randen van het wapenschild lopen.

Vergelijking met het oudst bekende zegel van de schepensbank van Uden leert, dat hier bedoeld is het wapen voor te stellen, dat werd gevoerd door de graven - sinds 1417 hertogen - van Kleef. Deze waren heren van het Land van Ravenstein, waarin Uden naast de hoofdstad Ravenstein een centrumfunctie innam. Ook in de schependomszegels van Ravenstein, Herpen en Velp kwam dit wapen voor als onderdeel van de daarop afgebeelde wapens van latere hertogen van Kleef. Alleen het zegel van Uden vertoont het volledige, ongebroken wapen van de oorspronkelijke graven.

De vorm van het wapen verdient nadere toelichting. In de vroege dertiende eeuw bestond dit nog uitsluitend uit een schild van keel (rood) met daarop een zilveren hartschildje. De regerende graven van Kleef plaatsten er echter een zogenaamde Karbonkel overheen, die door Duitse schrijvers ook wel "Lilienhaspel" wordt genoemd. Deze wapenfiguur wordt in de vijftiende eeuw ook voorgesteld met in het hart een groene edelsteen, waarnaar het wapen dan "Karfunkelschild" genoemd is.

Op het genoemde zegel van Uden is over het schild heen een boomstam met drie geschoren kruinen geplaatst, die door sommigen ook wel als een tak met drie mispelbloemen wordt beschouwd. De genoemde commissie adviseerde daarom het wapenschild te plaatsen tegen een "genormaliseerde" boom. Naar verluidt, geeft het gemeentebestuur thans de voorkeur aan de voor Nederlandse gemeenten gebruikelijke kroon van drie bladeren en twee parels.

De commissie heeft bij de voorbereiding van haar rapport overwogen om voor te stellen in het wapen van Uden een markante verandering aan te brengen - een zogenaamde heraldische breukom aan te geven, dat het hier niet om het hertogelijke wapen van Kleef gaat. Ook is gedacht aan een omwisseling van kleuren, bijvoorbeeld een rood hartschild op zilver of een rode karbonkel op een gouden schild . De eerste omwisseling zou als gevolg hebben, dat het groote deel van de karbonkel van goud op een zilveren veld zou worden geplaatst en het laatste zou een zilveren hartschild op een gouden veld opleveren. De esthetische bezwaren liggen voor de hand.

In het vroegere, thans grotendeels Duitse, land van Kleef vertonen lokale wapens het landswapen van Kleef, gedeeld met een ander wapen of -bij enige steden - het rode schild met hartschild maar inplaats van de karbonkel drie figuren, twee boven en één onder het schild geplaatst.

Voor Uden moet worden gewezen op de traditie, die het wapen van Kleef kent als wapen van het land van Ravenstein. Dit maakte geen deel uit van het land van Kleef, maar was gelegen binnen het hertogdom Brabant. Men ziet in de karbonkel als tamelijk onbekende wapenfiguur als iets streekeigens. De traditie bestaat

nog en wordt in de streek hoog gewaardeerd. Daarom is het aan te bevelen, de authentieke Kleefse kleuren voor het wapen van Uden te handhaven. Het argument, dat het hier eigenlijk een hertogelijk wapen betreft wordt afdoende weerlegd met het verwijzen naar precedentes in binnen- en buitenland : de talrijke Brabantse gemeenten met een hertogelijk wapen in hun schild, enige Hollandse steden, die het grafelijk wapen voeren en de talloze keizerlijke adelaars in de wapens van voormalige rijkssteden.

Resumerend kan het conform het bovenstaande herziene wapen van Uden omschreven worden als :

In keel een hartschild van zilver; over alles heen een karbonkel van goud. Het schild gedekt met een gouden kroon van drie bladeren en twee parels.

Bergen op Zoom, 13 juli 1989
W.A. van Ham

Gebruikte literatuur

T. Diederich, *Rheinische Städtesiegel*, Neuss 1984.

W. Ewald, " *Die Siegel der Grafen und Herzoge von Kleve* ", *Beiträge zur Geschichte des Herzogtums Kleve*, Keulen 1909.

W. Ewald, *Rheinische Siegel*, Band VI, Bonn 1963.

C. Hermans e.a., *Charters en geschiedkundige bescheiden betreffende het Land van Ravenstein I*, 's-Hertogenbosch 1848.

W. Kock, *Siegel und Typare im historischen Archiv Kalkar*, Kalkar 1980.

R. Nagel, *Rheinisches Wappenbuch*, Keulen 1986.

Noordbrabantse commissie voor wapen- en vlaggenkunde,
Rapport betreffende de herziening van de wapens van gemeenten in de provincie Noord-Brabant, die meer dan 10.000 inwoners tellen.
z.pl., 1989.

HET GEMEENTEWAPEN VAN UDEN.

Het gemeentewapen van Uden is ontstaan uit het wapen van de hertogen van Kleef, dat sedert de 15e eeuw ook voor het land van Ravenstein werd gebruikt.

Oorspronkelijk bestond het uit een rood veld waarop acht gekruiste gouden scepters waar overheen een zilveren hartschildje.

In de akte van 16 juli 1817 wordt het door de Hoge raad van Adel als volgt beschreven: "van lazuur, beladen met acht zich overkruisende aan weerskanten geleliede stokke van goud voor middenschild van lazuur beladen met elf fasen en geboord mede van goud!"

De oorspronkelijke kleuren zijn dus vervangen door de rijkskleuren goud en blauw terwijl het hartschildje gewijzigd is in een soort rooster.

In meer hedendaags Nederlands omschreven:

Centraal binnen een blauw veld is een goudgerand blauw middenschildje opgenomen waarop elf gouden horizontale balkjes; over alles heen acht gouden stokken die aan het einde voorzien zijn van een gouden lelie; de stokken zijn diagonaalsgewijze geplaatst en komen samen in een goudeⁿ/knop.